

foto: Redgy Vergracht

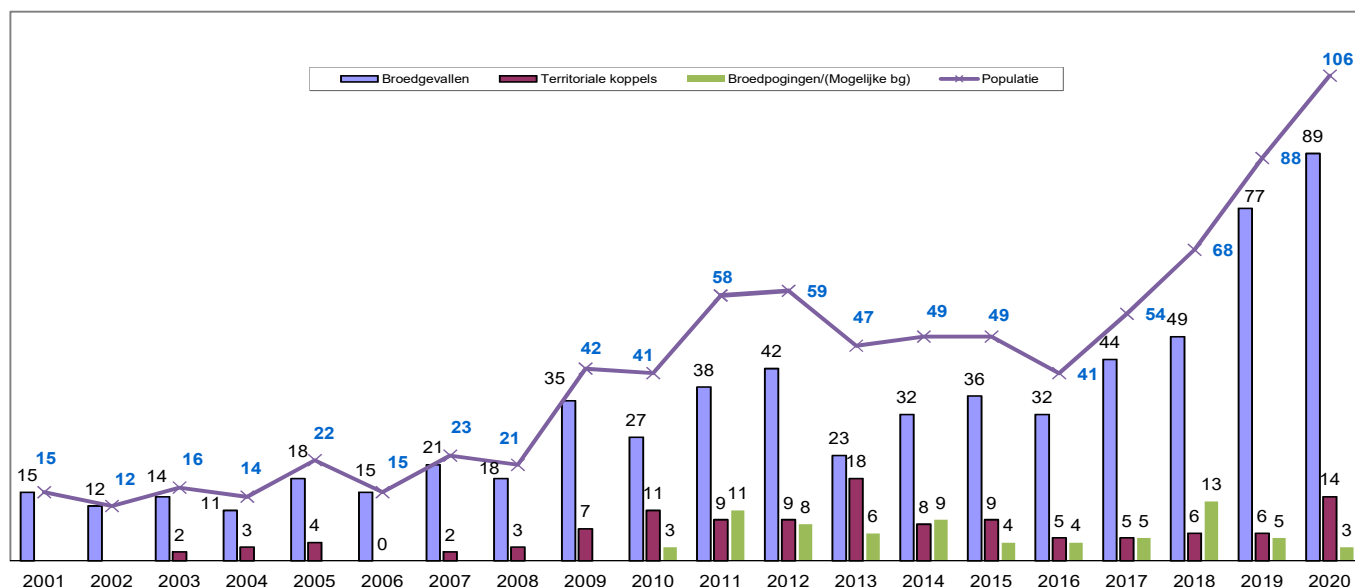
Bruine kiekendieven 2020

Onzekere start?

Door de COVID-19-maatregelen die vanaf 18 maart vanuit de regering werden opgelegd, was het even spannend om te weten of we de bruine kiekendieven dit jaar zouden kunnen opvolgen of niet. De kiekendieven komen normaliter eind maart toe vanuit hun Afrikaanse overwinteringsgebied. Er werd contact genomen met het kabinet van Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir en met de hoofdcommissarissen van de 3 politiezones waar onze vereniging actief is. In de uitgebreide en goed gedocumenteerde mail stonden er verwijzingen naar onder andere het soortenbeschermingsplan (SBP) bruine kiekendief en de subsidie voor 5 grondbroedende vogelsoorten. Het verdict was duidelijk: een beperkt aantal ervaren medewerkers mocht zich verplaatsen om de bruine kiekendieven in kaart te brengen, uiteraard met bijhorend toelatingsdocument! Opluchting! Al snel kwamen onze vaste

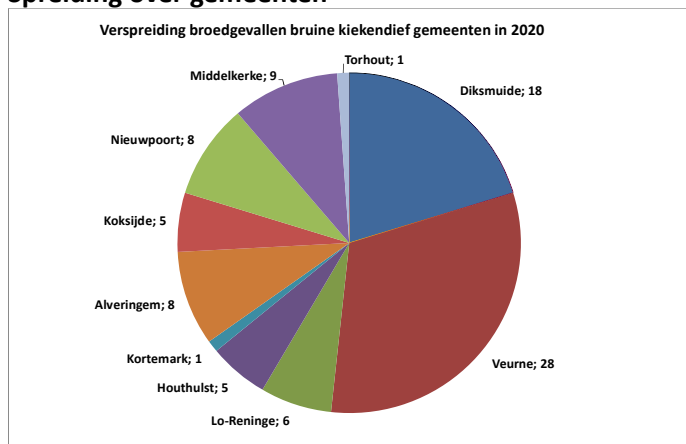
gasten in hun bekende omgeving toe, maar dit jaar was toch wel speciaal. Door de lockdown light, was er nauwelijks volk op de baan te bespeuren. In gebieden waar het normaal vrij druk is, was geen kat te zien. En dat merkten de kiekendieven uiteraard ook. Sommige koppels kozen hun nestlocatie dan ook wel heel dicht tegen de weg aan. Bij de latere versoepelingen van de maatregelen zijn veel mensen beginnen wandelen en fietsen in eigen streek. Dit zorgde dan weer voor een hogere verstoring voor de kiekendieven. Al bij al kunnen we echter niet concluderen dat er veel nesten mislukt zijn vanwege deze uitzonderlijke toestand. De totale populatie die werd gemonitord is in 2020 gestegen tot 106 koppels! Dat zijn 18 koppels meer dan in 2019. Van alle nesten zijn er 57 succesvolle broedgevallen, twee meer dan vorig jaar. Ook het aantal mislukte broedgevallen kende helaas een nieuw hoogtepunt met 32 stuks.

Zekere broedgevallen, territoriale koppels en broedpogingen bruine kiekendief IJzer en Polder 2001- 2020

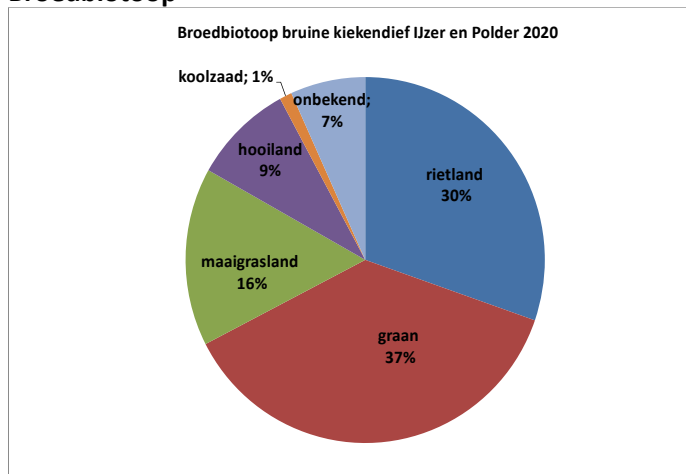

Spreiding over gemeenten

Veurne heeft met 28 koppels terug de pole position ingenomen als het aankomt op aantal broedgevallen per gemeente. Diksmuide zakt naar een verdienstelijke 2de plaats met 17 paartjes. We merken toch vooral de grote stijging op van broedgevallen in Middelkerke, waar er 9 koppels gevonden werden. Torhout had zijn eerste broedgeval sinds onze monitoring, maar helaas mislukte dit nest. Kortemark had voor het eerst in zes jaar ook opnieuw een broedgeval, maar ook dat mislukte. Alveringem en Nieuwpoort, of eigenlijk Ramskapelle, doen het ook verbazingwekkend goed met 8 broedgevallen. Voor beide gemeenten is dit een recordcijfer. Koksijde heeft ook haar persoonlijk record verbroken en telt 5 broedgevallen. Lo-Reninge heeft er ten opzichte van vorig jaar een broedgeval bij en Houthulst blijft status quo met 5 broedgevallen. Er werden omwille van de coronamaatregelen geen koppels opgevolgd in Frankrijk.

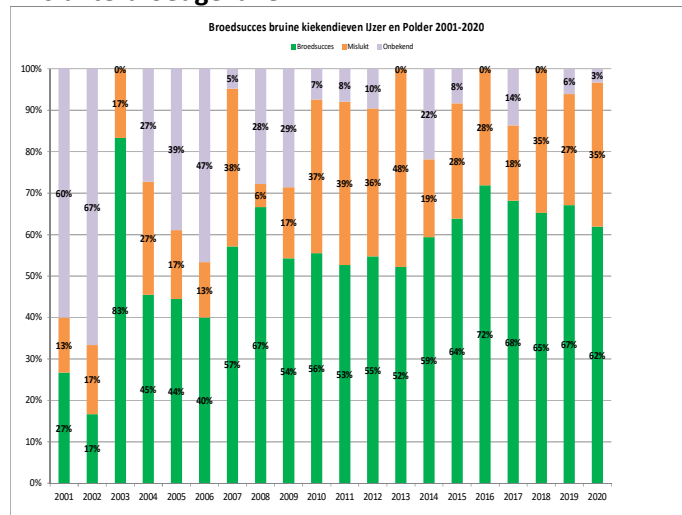
Broedbiotoop

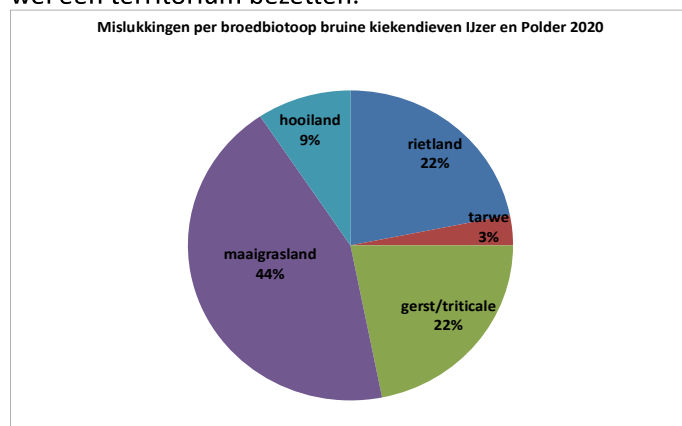
Dit jaar verkiest 30% van onze kiekendieven riet om in te broeden. Van de 16% die in maaigrasland gebroed hebben, zijn de nesten helaas allemaal mislukt. Maaigras blijft een zo goed als onmogelijk gewas om kiekendieven in groot te brengen. Het "onbekende" broedbiotoop in de taartgrafiek heeft dan weer te maken met de waarneming van pas uitgevlogen juvenielen op locaties waar we geen nest hebben kunnen vaststellen. Er waren 6 dergelijke locaties in 2020. Vermoedelijk zal het merendeel van deze koppels in tarwe gebroed hebben, maar door de aanwezigheid

van heel wat riet langs de perceelsranden, verkiezen we toch om deze gevallen op "onbekend" te laten staan. Voor het eerst hebben we ook een koppel in koolzaad gehad. Dit koppel bracht 3 juvenielen groot. Ook het hooiland in de IJzervallei wint aan populariteit! Als we de graansoorten onder de loep nemen, kunnen we 21 broedgevallen in tarwe noteren tegenover 12 broedgevallen in gerst.

Mislukte broedgevallen

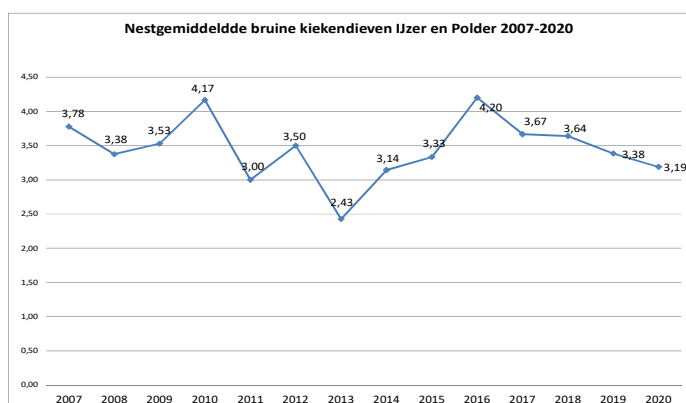

Bijna een kwart van de broedpopulatie van onze contreien begint in grasland te broeden (24 koppels). Grasland heeft als nadeel dat het niet hoog genoeg groeit en niet stevig genoeg is van structuur om een nest veilig in groot te brengen. Bij het minste zuchtje wind zal gras, als het lang genoeg is, platvallen. Predatoren hebben dan ook vrij spel bij een broedgeval in gras. Deze nesten mislukken 'gelukkig' vrij vroeg op het seizoen en 10 koppels begonnen daarna opnieuw te broeden op een perceel met tarwe in de omgeving. De 14 overige koppels kwamen niet meer tot broeden in ons werkingsgebied, maar mogelijk begonnen ze elders opnieuw, of gingen ze rondzwerfen. Op het einde van het seizoen kunnen we toch spreken van een broedsucces van 62% voor de koppels bruine kiekendieven, met daarboven nog eens 3% waarvan we het resultaat niet weten. Tarwe is bij uitstek het veiligste gewas voor kiekendieven om succesvol in te broeden, met maar 1 mislukt broedgeval en 20 geslaagde. Er waren dit jaar ook 14 koppels die niet tot broeden zijn gekomen, maar wel een territorium bezetten.

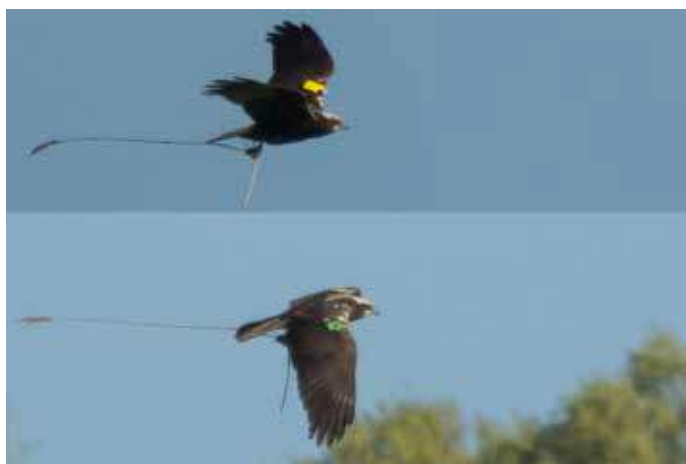
Nestgemiddelden

In het hele werkingsgebied zijn minimum 154 juveniele bruine kiekendieven uitgevlogen. Het werkelijke aantal zal een pak hoger liggen, aangezien we niet alle broedlocaties op het nest controleren. Met een gemiddelde van meer dan 3 juvenielen per nest, kunnen we alleen maar tevreden zijn. Van 37 nesten kennen we het exacte aantal jongen. In deze nesten noteerden we samen 118 jongen.

Wingtags

Dit jaar konden we maar liefst 16 verschillende vogels met wingtags succesvol aflezen. 5 gevleugelmerkte kiekendieven hebben we helaas niet duidelijk genoeg kunnen zien/fotograferen. Een 60-tal juveniele kiekendieven is dit jaar voorzien van vleugelmerken. Dat belooft dus voor de komende jaren. Wie dergelijke kiekendief ziet vliegen in het voorjaar/zomer, mag steeds contact opnemen met het secretariaat!

Publicatie INBO Broedvogels in Vlaanderen 2013-2018

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) publiceerde de recente status en trends van de in Vlaanderen broedende vogelsoorten. Het zwaartepunt van de verspreiding van de bruine kiekendief ligt duidelijk aan de Westkust/IJzervallei, met andere woorden pal in ons werkingsgebied. De totale populatie voor Vlaanderen ligt tussen de 100 en de 140 koppels. Dit getal werd berekend op basis van cijfergegevens uit 2018 en 2019.

Voor een update zal het wachten worden tot de volgende broedvogelatlas uitkomt, waarvoor het veldwerk nu verricht wordt. Waar we al zeker van mogen zijn is dat wij ongeveer 75% van de Vlaamse populatie opvolgen! Daarvoor mogen we ons toch wel eens op de borst kloppen!

Boer met een hart voor de natuur

Meer en meer worden we gecontacteerd door landbouwers zelf met de melding dat er vermoedelijk een kiekendief op hun land broedt. Ook bij boer Olivier was dit het geval. Verschillende pogingen om een nest te lokaliseren mislukten, tot het moment dat er zelfs gedacht werd dat het een territoriaal koppel was dat niet broedde. Maar net toen we meenden dat het kiekendievenseizoen erop zat, op de laatste dag van juli, kregen we na het beschermen van het laatste gekende nest, telefoon van boer Olivier. "We hebben een nest bruine kiekendieven gevonden tijdens het dorsen," was de melding. Met drie medewerkers gingen we onmiddellijk ter plaatse. De twee juvenielen zaten op een reeds gedorst stuk land. Het nest zelf was niet bruikbaar meer, net te laat opgemerkt, maar de jongen waren veilig en dat was het voornaamste! Boer Olivier was wel bereid om een vierkant tarwe te laten staan rond een nest, dus maakten we zelf een nieuw nest op een andere locatie, wat verder verwijderd van de straatkant.

Voor we de twee juvenielen terugzetten, werden ze geringd en getagd. Boer Olivier wilde ons maar wat graag assisteren bij het vleugelmerken van de kiekendieven. Daarna werden de juvenielen terug op hun nieuwe nest gezet. Pa en ma kiek zouden ongetwijfeld de nieuwe locatie snel vinden.

Het dorsen werd in de namiddag stopgezet wegens te hoge temperaturen (36° C in de schaduw) en er zou pas verder gedorst worden rond middernacht. Omdat 1 jong zo goed als vliegvlug was, en het andere jong al uitermate goed te been, moesten ze sowieso even vastgezet worden terwijl de dorser in de onmiddellijke buurt van het nest was. Anders bestond de mogelijkheid dat ze alsnog in de pikdorser terecht kwamen.

Zo gezegd, zo gedaan: vanaf 23u was een medewerker ter plaatse, midden op een groot perceel tarwe waarvan de helft al gedorst was. Het was een open hemel, maar zonder verlichting toch best wel donker. De medewerker positioneerde zich aan de nieuwe nestlocatie en wachtte tot de dorser zou naderen. Het vierkant rondom het nest werd afgezet met bamboestokjes. Plotseling vloog een

kerkuil over het nieuwe nest van de kiekendieven, op 2 meter boven de medewerker. Het leek alsof hij het nest even kwam keuren, en na goedkeuring vloog de kerkuil door. Alles verliep volgens plan. Het vierkant werd gevrijwaard van dorsen en eens de dorser een 5-tal banen verder was, werden de kiekendieven op hun nieuwe nest gezet.

Het toeval wil dat er in het vogelopvangcentrum van Oostende nog een kiekendief uit Heuvelland zat. Deze kiekendief was even oud als het jongste kiekje van dit nest, dus werd besloten om hem hier bij te zetten. Het is altijd beter als ze 'in het wild' opgroeien. Hopelijk aanvaarden de ouders hun pleegkiekje. De volgende 2 dagen werd het nieuw samengesteld gezin van op afstand opgevolgd, en met een succes! Je zou het niet zeggen dat ze eigenlijk geen familie zijn van elkaar als ze zo braaf samen zitten, hé? De iets oudere kiekendief was al uitgevlogen.

We willen graag boer Olivier nog een dikke pluim geven voor zijn inzet en zijn enthousiasme! Topboer! Hetzelfde geldt natuurlijk ook voor alle andere landbouwers die bereid waren ons toe te laten nesten van bruine kiekendieven op hun akkers te beschermen.

Wim Bovens

foto: links het jong van het nest van boer Olivier, rechts het jong uit het vogelopvangcentrum, het oudere jong was al uitgevlogen op dat moment.